

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, petek 24. junija 1938

Cena posamezni številki din 1'50

Ne odlašajmo!

Drug za drugim sta zborovala ta mesec v Ljubljani dva važna vsedržavna kongresa, ki sta bila po svoji sestavi bistveno različna, po svoji nujni gospodarski zvezi pa vendarle tako sorodna, da more ta skupnost uiti le nepazljivemu očesu. Bila sta to kongres trgovcev kraljevine Jugoslavije in kongres Zveze mest. Oba sta sprejela obsežne resolucije, pomembne za vso državo.

Trgovska zborovanja so po vodilnih osebnostih osrednjega predstavništva poudarjala, da zahteva trgovstvo kot srednji steber družbe, kakršna je po sedanjem sestavu, predvsem to, kar je hkrati v korist vse države in vsega nar. gospodarstva. Prva naloga gospodarskega stanu je delo za materialno in kulturno povzdigo vseh pokrajin države, da se čimprej osamosvojimo in da bomo popolnoma enakovredni bogatim zapadnim državam. Ni dvoma, da je to tudi namen vsake organizacije nar. zavednih trgovcev in vsakega posameznega člana, ki so za to tudi pripravljani na potrebne žrtve. Kongres mest pa je spregovoril v imenu vseh največjih občin v državi, kar mu je dajalo konkretno ožji okvir, a je nedvomno pomenil prav tako tudi ta kongres vsedržavno manifestacijo za vsedržavne smotre in vsedržavne interese. Saj predstavljajo naša razmeroma majhna mesta še živo celoto s pokrajinami, hkrati pa jim gre kot sedežem oblasti in kot najmočnejšim samoupravnim edinicam vloga totalnega regulatorja narodnega življenja, tudi gospodarskega. Kljub nizkim številom prebivalstva imajo naša mesta za državo že odločilen pomen. Tega ne more nihče zanikati.

Popolnoma v skladu s pomenom zastopanih enot in posameznikov pa sta se oba kongresa usmerila ne samo vsedržavno, marveč oba v skoraj enaki meri tudi in predvsem gospodarsko. Da to ni bilo vedno tako, se tukaj ne more razpravljati, gotovo pa sta bila in ostaneta po letošnjem zborovanju mest dobri znamenji prav poudarjanje njihovih gospodarskih potreb in zahteva po izvedbi moderne samouprave. Zveza mest je naglašala, da se ji doslej ni posrečilo rešiti največjega vprašanja mest, da je dosegla najmanj uspeha baš na najvažnejšem področju, ki je poglobljena osnova celokupne komunalne politike, namreč na področju financ. Ugotavljala je razlike in neurejenosti po pokrajinah, ki zavirajo svobodni polet mestom, in s tem v zvezi je naštel vrsto problemov, ki zahtevajo vsi nujne rešitve. Nedvomno je bila ta kritika dosedanjega dela za samouprave in za ozdravitev mestnega gospodarstva utemeljena in zato tudi potrebna.

Kdor je prebral kritiko, ki je padla na trgovskem kongresu zoper naše kaotične razmere in jo primerjal obravnavanju stičnih predmetov na kongresu mest, je moral opaziti med obema kongresoma tudi to, tretjo, skupnost, namreč da sta oba kongresa stala na stališču sicer ustvarjalne in objektivne — toda kar najodločnejše kritike takih razmer. Pomen letošnjih dveh omenjenih kongresov kakor tudi kongresa cest, ki je nazorno pokazal s pomočjo obsežne razstave našo prometno be-

do, je bil zaradi te skupnosti in odločnosti še toliko večji, njih nastop prepričljivejši. Dolžnost vseh dejavnih činiteljev, v katerih obstoj in dobro voljo po teh nastopih in vzporednih izjavah ne moremo več dvomiti, je zdaj, da dajo javnosti tudi praktično, dejansko usmeritev, da oni vodijo po po-

ti, ki so jo na kongresih vsaj približno ali splošno začrtali.

Temeljne in nujne zahteve zdrave gospodarske in upravne politike so bile letos izrečene na ljubljanskih vsedržavnih kongresih. Če bodo resno upoštevane in pravilno izvedene, bo s tem storjen prvi korak do smotrnega go-

spodarstva, ki mora upoštevati vse sloje v državi in vse pokrajine. V nihajoči Evropi pa je za to tudi že zadnji čas. Ura nas poziva k smotrnosti in ukazuje, da ne odlašajmo. Najbolj zgrešeno pa bi bilo: čakati spet nove krize, kajti kriza ne zmanjša samo promet, temveč tudi sodelovanje.

postane Gorica slovenska, je v veliki meri zaslug političnega in gospodarskega dela Andreja Gabrščka.

Posebno velike zasluge pa si je pridobil tudi kot založnik. Knjige njegovih založb »Slovenske«, »Svetovne« in »Salonske knjižnice« so bile med najbolj čitanimi slovenskimi knjigami. V njegovi tiskarni je nadalje izhajala cela vrsta revij, da je postala Gorica eno glavnih središč našega kulturnega dela.

Najvišja točka našega narodnega razvoja na zapadnem ozemlju je združena z inenem velikega pokojnika. Zato je razumljivo, da je do zadnjega utripa živel z njo, da je moral kot politični osumljenec trpeti v avstrijskih zaporih in po raznih avstrijskih mestih kot begunec ter pozneje tudi kot emigrant, končno se mu je zgodila še ta krivica, da mu je vojna uničila vse premoženje, ni pa prejel nobene odškodnine za to niti ne priznanja za svoje narodno delo. Šele lansko leto mu je bila za njegove zasluge priznana državna podpora, ki je pa ni dolgo užival.

Sodeloval je pokojni Andrej Gabršček v mnogih slovanskih listih in seveda predvsem v slovenskih, kjer se je oglašal do zadnjega časa kot zvest spremljevalec javnega življenja in mentor svojega časa.

Tudi »Trgovski list« izgubi v Andreju Gabrščku svojega dolgoletnega in zvestega sotrudnika. Zlasti za časa bivanja na Dunaju je redno poročal v »Trgovskem listu« o avstrijskem gospodarskem življenju; o delu avstrijsko-jugoslovenske trgovske zbornice ter še posebej o našem sadnem izvozu na Dunaj. Njegova strokovnjaška in temperamentno spisana poročila so vzbujala v vsej naši javnosti mnogo pozornosti, večino poročil o našem sadnem izvozu pa so ponatisnili tudi hrvaški in srbski listi.

Svojemu političnemu delovanju je posvetil po vrnitvi z Dunaja tri debele knjige kronike in spominov, od katerih pa je utegnil objaviti samo dve pod naslovom »Goriški Slovenci«. Trst in Istra sta v rokopisu.

Andrej Gabršček je bil borec vse življenje. Doživel je velike uspehe, a tudi težka razočaranja. Vedno pa je ostal zvest svojim idealom in se z vso doslednostjo prepričanega patriota boril za zmago slovanske misli.

Večna slava spominu Andreja Gabrščka!

Poživljenje gospodarstva v USA

Ameriški kongres je odobril nov zakon za poživitev gospodarstva in obenem določil nove kredite v višini 45 milijarde dolarjev, od česar se pričakuje povečana delavnost, ki bo ugodno vplivala tudi na svetovno gospodarstvo.

Predvsem se je ob izdelavi novega zakona poudarjalo, da so v zadnjem času nove investicije več so milijonov dolarjev poživile notranji trg. V letu 1938. se ocenja narodni dohodek USA spet na 60 milijard, kar bi pomenilo 5 milijard več ko lani.

Danes je govoril Roosevelt po radiju in pozval gospodarske kroge znova k sodelovanju za njegove načrte.

Širite »Trgovski list«!

Vprašanja jugoslovanskega trgovstva

Sklepi seie beogradske Trgovske zbornice

Trgovska zbornica v Beogradu je imela včeraj popoldne pod predsedstvom g. Milutina Stanojevića, zborničnega predsednika, sejo svojega sveta.

V svojem poročilu o zborničnem delu od zadnje seje do včeraj je g. Stanojević poročal marsikaj, o čemer minula seja še ni sprejela končnih sklepov. Glede sposobnosti za osnivanje trgovskih prodajalen je postavila seja zahtevo, naj se uvede tudi za trgovino pomočniški in nato še trgovski izpit.

Glede trgovskih združenj je bila konferenca mnenja, naj bodo v trgovskih združenjih samo trgovci, ne pa tudi osebe, ki opravljajo delo, ki nima izrazitega značaja trgovskega poslovanja. Samo izjemno, in v kolikor ti gostje ne bi osnovali svojega strokovnega združenja, morejo biti tudi ti člani trgovcev. Prodajalec brez izrazitega trgovskega značaja lahko osnuje svoja lastna združenja.

Glede zavarovanja trgovcev je konferenca mnenja, da veljajo za trgovce vsa ista zavarovanja kot za obrtnike, in da so torej združenja trgovcev dolžna, da uvedejo ta zavarovanja razen v primerih nezgode, ki bodo določeni v posebni uredbi.

To so bistvene razlike zbornične konference od zadnjih sklepov zbornice in so že v zvezi s sklepi trgovskega kongresa.

Zbornica je poslala ministrstvu trgovine in industrije predlog, v katerem prosi, da s spremembo uredbe o zaščiti denarnih zavodov omogoči zamenjavo starih dolgov s starimi terjatvami za celokupno državo. Poslan je bil tudi predlog o zlorabah, ki se vrše z reklamiranjem prodaje po znižanih cenah. Trgovinsko ministrstvo je pooblastilo zbornico, naj naroči oblastvom prve stopnje, naj v vseh takih primerih najenergичneje ravnajo s trgovci, ki kršijo zakonske določbe v zvezi s tem vprašanjem.

Zbornica je na merodajnem mestu podvzela korake proti izterjevanju dajatev s strani občin, na katere te nimajo pravice. Ta akcija je v teku. Govor je zlasti o tržnini, kaldrmini in uvoznini. Vsaka nepravilnost v tem pogledu naj se prijavi zbornici, da bi ona lahko dalje ravnala.

Veleblagovnice

Glede vprašanja velikih blagovnic je odločba državnega sveta potrdila kot zakonito celokupno akcijo teh zbornic v državi in ostalih prizadetih organizacij, ki hočejo anonimni družbi preprečiti izigravanje pozitivne zakonske določbe.

Poleg tega odloka pa veleblagovnica »Ta-Ta« še vedno dela, ker je v prepovedi veleblagovnic določeno, da morejo dalje delati

in poslovati, toda se ne morejo razširiti — tisti veliki magacini, ki so že začeli poslovati. Ministrstvo trgovine in industrije je mnenja, da se naj po uredbi izda dovoljenje za trgovine veleblagovnice vsem tistim, ki opravljajo takšne posle, misleč da je nepotrebno razpravljati o tem, ali se takšen posel opravlja zakonito ali protizakonito. Zbornica misli, da to stališče ne more biti utemeljeno in bo zato zahtevala od ministrstva trgovine in industrije, da popravi svoje stališče.

Nato je predsednik g. Stanojević podal poročilo, v katerem je prikazal neke nove momente za trgovino, o katerih se zdi potrebno razpravljati.

Ustanavljanje silosov

Izšla je uredba o osnovanju Privilegirane delniške družbe za ustanavljanje silosov. Namen je dober, če bi te posle opravljali ljudje, ki se razumejo na to.

V programu dela se nahaja tudi tipiziranje izdelkov, kar je vsakakor izraz nepoznavanja dela, ker silosi ne morejo tipizirati. To delajo druge ustanove in organizacije, ki se bavijo s proizvodnjo in razporedom semena za setev. Če se bo posvečala pri gradnji silosov pažnja postavitvi hladilnic za sadje in zelenjavo, bo s tem napravljena velika usluga, tako izdelovalcem kot tudi trgovini, ker se ti proizvodi v času sezone ne bodo prodajali izpod rentabilne cene, temveč bodo čakali zime, ko bodo cene poskočile. Zrnati hrani s tem ne bo mnogo pomagano, ker se ta lahko čuva, in ker je preveč poceni, da bi lahko utre-

la razne dajatve za silos, natovarjanje, iztovarjanje, zavarovanje in druge stroške. Treba je računati s tem, da se silosi s pripravami za sadje in zelenjavo ustanove tam, kjer je največ sadja in kjer je njegova največja poraba.

Delo »Prizada«

V poročilu se dalje navaja namen »Prizada«, da ustvari veliko mrežo odkupnih postaj za neposreden odkup žita in ostalih pridelkov od pridelovalcev. Če se to uresniči, pravi poročilo, bo to zadnji udarec tistim trgovcem, ki se bavijo s tem poslom. Prizad je osnovan za to, da opravlja komisijsko prodajo za račun izvoznikov, toda je pozneje začel kupovati od trgovcev in celo sam izvažati, a zdaj ima še namen, opravljati neposreden odkup od vsakega pridelovalca.

Ta mesec je Prizad začel nakupovati oljno repico po 250 din za kilogram, a tvornicam jo prodaja po 275. S tem bo zaslužil poldrug milijon dinarjev. Pridelovalci se pritožujejo, da so cene nižje kot lansko leto, medtem ko je pridelek manjši. Razen tega so mnenja, da je rok za odkup, ki je določen za 15. julij, prekratek. Po tem času bo Prizad namreč kupoval po 25 dinarjev ceneje na 100 (sto) kilogramov. Načelo pa je, da so cene večje, če se pozneje kupuje, ker pridelki izgubljajo na teži, čemur je potrebno dodati še obresti za vloženi denar. Pridelovanje oljnatega semena je treba podpirati, da bi pridelki tako koristili ne samo za zadovoljitev potreb domačih tvornic, temveč tudi izvozu.

† Andrej Gabršček

V Ljubljani leži na mrtvaškem odru Kobaridec in nekdanji vodja goriških Slovencev, starosta slovenskih novinarjev, Andrej Gabršček, ki si je kot odločen slovanski politik in publicist pridobil neveljavih zaslug za naš narod in za Jugoslavijo, za kar smo mu dolžni večem spominu.

Njegova pot od učitelja do političnega voditelja, založnika in tiskarnarja do emigranta je šla skozi najlepše predvojne in najstrašnejše vojne čase. Skupno z dr. Antonom Gregorčičem, takratnim voditeljem Goriške, je storil mladi Gabršček kot urednik in izdajatelj »Sočec« odločilen korak k osamosvojitvi našega naroda, ko je oznanil po deželi gospodarsko geslo »Svoji k svojim« in z njim uspešno organiziral trgovce in obrtnike. Zanimiv pojav je bila njegova podjetnost in prav zaradi te se je kmalu povzpel tudi v tek-

mi z dr. Gregorčičem do velikih načrtov, za katerih ostvaritev je manjkalo samo izvežbanih gospodarskih delavcev. Vendar je s pomočjo dr. Tume ustanovil Gabršček Slovencev na Goriškem prve velike gospodarske zavode, hranilnice, zadruga, šole in moderno tiskarno, knjigarno ter lastno založbo, ki je potegnila nase pozornost vsega slovenstva.

Kot urednik in izdajatelj »Sočec« je bil skozi desetletja v ospredju nacionalnih in političnih bojev ter s svojim ostrim peresom bistveno pripomogel, da je bila Goriška ena najbolj zavednih slovenskih pokrajin. Andrej Gabršček je pravilno razumel, da ni narod politično svoboden dokler se tudi gospodarsko ne osamosvoji. Bil je med prvimi, ki je začel delati v tem smislu in dosegel pri tem tudi velike uspehe. Da je bilo pred vojno le še vprašanje časa, kdaj

Avstrijski inozemski dolgovi

Govor nemškega gospodarskega ministra Funka v Bremenu o vprašanju inozemskih državnih dolgov bivše avstrijske republike je izzval v mnogih in zlasti še v zainteresiranih krogih inozemstva precejšnje razburjenje. To razburjenje je povsem razumljivo. Minister Funk je v svojem govoru dovolj jasno naglasil, da se njegova izvajanja nanašajo na načelno stališče Nemčije v pogledu političnih dolgov in da Nemčija v tem oziru ne more priznati niti z narodno-pravnega niti z gospodarskega niti z moralnega stališča nikakršne obveznosti za prevzem dediščine prejšnje države Avstrije, pri tem pa je nemški rajh na drugi strani — ob čuvanju tega svojega načelnega in moralnega stališča — vedno pripravljen na izenačenje obojestranskih koristi. V ta namen se vodijo pravkar v Berlinu razgovori, zlasti z angleško vladno komisijo, ki potekajo v duhu sporazuma in ki nudijo možnost za sporazumno in uspešno razčiščenje teh vprašanj.

Kar se tiče načelnega stališča Nemčije, so v resnici vredni pozornosti razlogi, ki jih je za obrazložitev tega stališča navedel nemški gospodarski minister. Najvažnejši činitelj je, da pri teh treh avstrijskih posojilih ne gre za povsem gospodarska, temveč zlasti za politična posojila. Prav problem političnih dolgov še ni razčiščen in na tem področju so mnenja zelo različna. Po nemškem mišljenju so bili tisti krediti razpoložljivi avstrijski vladi samo za to, da bi ona kot samostojna država mogla ohranjati v Sant-Germainu umetno ustvarjeno republiko Avstrijo proti volji njenega ljudstva, in da bi tako preprečila priključitev Avstrije k Nemčiji. Ko bi torej Nemčija ta posojila priznala zase kot pravno obvezna, bi ona s tem samo plačevala politične smernice, ki so bile naperjene proti njenim interesom. Gospodarskih vrednot pa, ki bi izvirale iz pomoči inozemstva, pokrajina Avstrija sploh nima.

Pri vsem govoru so bili zanimivi zlasti prejšnji primeri iz preteklosti. Predvsem, da tudi Angleška pri prevzemu nemških kolonij ni priznala nemških zahtev iz posojil za zavarovana področja iz razloga, češ da pravna oseba novega mandatskega območja ni istovetna s tistim bivšega zavarovanega ozemlja. Po nemškem razumevanju tudi današnja pokrajina Velikega nemškega rajha, Avstrija, ni istovetna z bivšo republiko Avstrijo, ki da je bila ukrajnena mirno, naravnost od njene ljudstva.

Razgovori z upniškimi državami se resda vodijo v Berlinu, toda za bodočnost se nudi vsekakor lep pouk, da se s krediti ne more uganjati politika...

Udeležba Jugoslavije na mednarodnih sejmih

Trgovinski muzej v Beogradu obvešča, da se bo naša država letošnje jeseni udeležila s posebnim razstavnim oddelkom naslednjih mednarodnih sejmov: v Smirni od 20. avg. do 20. sept., v Bratislavi od 28. avg. do 4. sept., v Solunu od 11. sept. do 2. okt. in v Bariju od 6. do 21. sept. Sejmov v Smirni in Bratislavi se bo udeležila letos naša država prvokrat. Sejem v Smirni je velike važnosti za propagando izvoza naših industrijskih izdelkov v Turško, dočim pridejo za razstavo v Bratislavi v poštev: žitarice, živalski proizvodi, sadje, les, rude in dr. Stroške za prevoz vzorcev iz Beograda na sejem in nazaj, kakor tudi vse izdatke, zvezane z razstavo blaga na sejm samem, nosi muzej. Interesenti naj javijo svojo udeležbo čimprej na naslov: Trgovinski muzej zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, Beograd, Miloša Velikega broj 29.

Škodljivost gumaste obutve

Iz poročila Zdrženja trgovcev za mesto Beograd na III. kongresu trgovcev v Ljubljani

I. Kriza v kožni trgovini se je zlasti občutila od leta 1928, sem in od tedaj je posel v tej stroki čedalje slabši. Mnoga velika kožarska trgovska podjetja so morala prenehati poslovati z velikimi izgubami, od teh pa nekatera zelo žalostno.

Zadnja leta se stanje na kožnem trgu ni poboljšalo. Nasprotno, nastopilo je še težje stanje. Z izdelovanjem gumaste obutve, a posebno gumastih opank in z njenim hitrim prodiranjem pri širokih ljudskih množicah pa je to stanje še huje vplivalo na trgovino in izdelavo kožnih izdelkov. Pri tem pa so prišle v hud in obupen položaj še tudi druge gospodarske panoge, zlasti mnogoštevilno obrtništvo in delavnost opankarske in čevljarke stroke v naši državi. Nevednost naših širokih ljudskih množic, zlasti delavcev o škodljivosti nošenja gumastih opank in gumaste obutve za narodno zdravje in njihova slaba kupna moč, so prispevali, da je gumasta obutev, čeprav povsem nezdrava, izpodrinila usmerno obutev. Zato pa je kupovanje kožne obutve, a zlasti kožnih opank, padlo pri nas na minimum.

II.

Na drugi strani je država uvedla kontrolo izvoza surovih kož iz naše države, tako da je postal izvoz kož v klirinške države nemogoč.

Zato so se nakopičile velike količine surovih kož, ki jih niti en del ni bilo mogoče izvoziti, cene pa so prav zategadelj tem našim izdelkom padle izpod svetovne paritete. V domači zemlji kajpak ni bilo mogoče uporabiti tolikih količin, ker je povpraševanje zaradi nošenja gumaste obutve nadvse slabo.

Zaradi takšnega stanja je prišla kožna trgovina obenem z njo številni obrtni stan, zlasti izdelovalci opank in čevljarji, kakor tudi vse kožno poslovanje v naši državi v hudo, da ne rečemo obupno stanje.

III.

Medtem ko se na ta način uničuje in propada naša zdrava, močna in dobra proizvodnja kož, medtem ko se s favoriziranjem uvoza surove gume v naši državi izvaja naša zdrava valuta v inozemstvo in se na ta način povzroča ogromna škoda našim državnim in gospodarskim koristim, zlasti pa naši živinoreji, se iz naših zdravih elementov, naših bodočih generacij ustvarjajo reveži, ker gumaste opanke in ostala gumasta obutev uničujejo noge.

Imamo uradne podatke mero-dajnih zdravstvenih oblastev o škodljivosti nošenja gumastih opank in gumaste obutve pri našem narodu. Imamo izvirna zdravniška potrdila in izvirne fotograf-ske posnetke obolelih in ranjenih nog kmečkih fantov, ki naj stopijo v vrste naše vojske, da bodo branili naš narod in našo državo. Ali naj ti zadoste svoji sveti narodni dolžnosti z obolelimi nogami, ranjenimi od nošenja gumastih opank?!

Vprašanje škodljivosti nošenja gumastih opank traja že od 1929 leta, ko gumaste opanke še niso zavzele trga in ko niso bile še tako v navadi kot danes. Še tedaj je izdal naš Sanitetni svet svoje mnenje o škodljivem nošenju gumastih opank za ljudsko zdravje.

Higienski zavod v Ljubljani je prav tako dal svoje poročilo o tem vprašanju:

»Sama guma kot takšna nima škodljivega vpliva za zdravje. Vendar je dokazano, da stalno nošenje gumastih predmetov (obleke in čevlje) ovira izdihavanje skozi kožo, potu se zavira izhlapevanje in zaradi tega nastajajo zlasti na

nogah, ki se navadno najbolj pote, nevarni akcemi.

Gumasti podplati nikakor ne ustrezajo potrebi stalne nošnje zaradi njihove premajhne trdote, zlasti pa so neprimerni za otroke, pri katerih se zaradi pre malo trdih podplatov laže razvije ploščata noga.«

Zdravniška potrdila, izdana od nekega strojnega zdravstvenega referenta — doktorja vsega zdravilstva, čigar izvirni list se nahaja v našem arhivu, izražajo naslednje zdravniško mnenje:

1. ... Preje navedeno stanje nog je zelo hude narave in ga je povzročila nošnja gumaste obutve.

2. ... Preje navedene rane nog izvirajo od gumaste obutve in je potrebno daljše zdravljenje za njihovo ozdravljenje.

3. ... Preje razloženo stanje nog izvira od gumastih opank in bo treba daljše zdravljenje.

To so torej jasni dokazi o škodljivosti nošenja gumaste obutve za ljudsko zdravje.

Zaradi tega in zaradi očitnih primerov, ki so jih ugotovile rekrutne komisije, in ki jih imamo na razpolago, tudi ministarstvo vojske in mornarice nima za zdravo, da bi se gumasta obutev uvedla pri vojaških ednicah, ker je nekoristna in škodljiva zdravju vojakov. Vojska torej nima gumaste obutve, temveč samo obutev, ki je izdelana iz usnja.

IV.

Obrtniški stan naše države, opankarstvo in čevljarstvo, šteje po podatkih, ki jih imamo, okoli 30.000 do 35.000, a v gospodarstvu kožne predelave je zaposleno čez 200.000 delavcev. Zaradi nošenja gumaste obutve (gumastih čevljev in gumastih opank) so vsi ti obrtniki, delavci in njihove rodbine obsojeni v obupen položaj. Zlasti pa so hudo prizadeti tisti opankarji in čevljarji, ki delajo s kmetom in delavstvom, ker ta del našega ljudstva najbolj nosi gumasto obutev. (Je pač poceni!?)

O tem hudem stanju teh obrtnikov in delavcev zaradi nošenja gumastih opank in gumaste obutve je bilo govora koncem meseca maja t. l. na zborovanju Državne obrtniške zveze v Beogradu, a istotako se je na pobudo obrtniških združenj iz notranjosti to vprašanje ponovno razpravljalo na zboru opankarskih in čevljarjskih mojstrov iz vse države, ki je bil 6. junija 1938 v prostorih Državne obrtniške zveze v Beogradu.

Kazen zaradi slabo lepljivih znamk

Nova izdaja znamk, zlasti po 150 dinarjev, ima na zadnji strani zelo slabo lepilo, tako da gumi ne drži in znamke odpadejo. Zato je vse polno pritožb, ker odpadejo znamke v nabiralnikih ali na pošti, pismo pa se smatra, da je nefrankirano in se prejmemniku zaračuna kot kazen dvojna pristojbina. Na ovitkih se čisto prav dobro vidi, da je bila na njem znamka, ki pa je odpadla. Isto velja tudi za kolke, posebno po 5 dinarjev. Tudi ta čisto odpade od računa, ne more pa se izgubiti, ker ostane v zavrtku. Poštna uprava, oziroma državna markarnica se nujno naproša, da odpomore temu nedostatku in da poskrbi za to, da se znamke in kolki opremijo z dobrim lepilom, ker stranke nikakor niso za to tu, da plačujejo kazen za napako, ki se je zagrešila pri izdelovanju znamk in kolkov.

Občni zbori

Delniška družba Železni majdan in topilnica Topuska sklicuje XII. občni zbor za četrtek 14. julija o polu dvanajstih v pisarni KID na Jesenicah.

Napore naših obrtnikov hočemo podpirati, ker zahtevajo to splošno gospodarske koristi naše države.

V.

Naša država nima potrebe, da se uvaja nošenje gumaste obutve, prav kakor da je ona koristna ljudskemu zdravju. Pri nas je živinoreja zadosti razvita, da moremo imeti vedno dovolj kože za izdelavo usnjene obutve, zato pa nimamo nikake potrebe, da bi uvažali surovo gumo za izdelavo gumaste obutve, katere nošenje škoduje ljudskemu zdravju in sploh narodnim gospodarskim koristim. V ostalem ne čitimo nobene potrebe, da nosimo nadomestke, škodljive zdravju našega ljudstva.

Z uvažanjem gumaste surovine za obutev pa se povzroča velika škoda tako naši mladi kožni industriji, kot industriji obutve, ki je tesno spojena s trgovino kožne stroke in ki je vložila velike kapitale v svoja industrijska podjetja.

Za uvažanje surove gume se izvaža zdrava valuta naše države, to pa hudo prizadeva v prvi vrsti kožno trgovino in obrt opank ter čevljev, od katerega žive deset-tisoči obrtnikov in njihovih številnih rodbin.

Škodljivosti nošenja gumaste obutve so nedvomno uvidele vse evropske države, ki ne uporabljajo gumaste obutve. V sosednji in bratski Bolgariji je zakon, s katerim se prepoveduje nošenje obutve z gumastimi podplati. Naši bolgarski tovariši niso ostali samo pri tem, temveč nadaljujejo boj dalje, da bi ljudje povsem opustili nošnja gumaste obutve.

Na osnovi teh ugotovitev je bil kongres trgovcev naprošen, da v splošnem interesu ljudskega zdravja zavaruje naše narodne, pa tudi interese kožne industrije in narodnega gospodarstva ter predlaga kr. vladi in ministru trgovine naslednje sklepe:

1. Da se z uredbo z zakonsko močjo prepove izdelovanje in nošenje gumastih opank in gumaste obutve sploh v naši državi.

2. Da se začasno odobri svobodni izvoz kož v klirinške in ne-klirinške države s plačevanjem za devize ali v kliringu, ker je za izvoz v državi dosti kož, ki so odveč.

3. Da se odobri uvoz gumaste surovine samo za tehnične svrhe, a izdelovanje gumastih opank popolnoma prepove.

Zveza za tujski promet v Sloveniji v Ljubljani

ima redni občni zbor dne 30. junija 1938 ob 10. uri v veliki dvorani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Poročilo o poslovanju.
2. Računski zaključek.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Volitev članov nadzorstva.
5. Sprememba pravil.
6. Eventualni predlogi in slujajnosti.

Ako se ob označeni uri ne sestane zadostno število članov, se vrši občni zbor četrt ure kasneje ob vsakem številu navzočih članov. Morebitni predlogi se morajo izročiti Zvezi pet dni pred občnim zborom.

Odbor.

barva, plestra in kemično snazi obleke, klobake itd. Škrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna J. O. S. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 1
Telefon št. 22-72.

Politične vesti

Predsednik vlade dr. Stojadinović se je v sredo popoldne vrnil čez Kranjsko goro v Jugoslavijo.

Praški angleški poslanik Newton je obiskal dr. Krofto, da se pouči o sedanjem stanju načrta za narodnostno ustavo in o pogajanjih z manjšinami.

Polkovnik Slawek je bil s 114 proti 30 glasovom izvoljen za predsednika poljskega sejma. Sodeloval je več let z maršalom Piłsudskim, a je pozneje stopil iz politike.

Za francoskega poslanika v Berlinu bo najbrže imenovan bivši zunanji minister Delbos, ker bo sedanjemu poslaniku Poncet v kratkem odpoklican.

Vohunski organizaciji, ki jo je vodil grof Revals in je sestavljena večinoma iz Spancev-francovcev, so prišli slučajno na sled v Franciji. Že prvi dan so aretirali 15 oseb.

Med Londonom, Parizom in Rimom se nadaljujejo posvetovanja in pogajanja o vseh važnih mednarodnih vprašanjih.

Lord Halifax je na banketu kr. političnega zavoda dejal, da so se Angleži prepirali o neizvedljivosti vzvisene izolacije, ne le za USA, marveč še bolj za Britanski imperij. Mednarodna skupnost, v kateri bi bilo pravo samo sluga pesti, nam ne bi bila potrebna. Res pa je, da Angleži ne razume drugih narodov, ker doma že 1000 let ne pozna vojne.

V Angliji bodo letos nove volitve, kar je najavil te dni notranji minister Simon na konferenci narodne liberalne stranke.

Po sprejemu angleškega načrta glede Španije se pričakuje na frontah v Španiji zastoj in bi se med štetjem prostovoljcev sklicala posebna španska konferenca za sklenitev premirja, ki bi ji predsedoval Chamberlain.

Italija želi splošni vse pogoje, da bi stopil v veljavo njen sporazum z Anglijo, vendar pa še vedno računa s končno Francovo zmago.

Z enakim pogojem, da se ne stori nič, kar bi zmanjšalo Francovo upanje na zmago, je tudi Nemčija pripravljena sodelovati za rešitev španskega vprašanja, odklanja pa pobude za sklenitev premirja.

Francove čete poročajo, da so prišle že do reke Somela pri Ondi in da so na teruelski fronti zasedle več gričev in vasi. Vse protinapade so uspešno odbile in ujele precejšnji plen.

Tri angleške ladje so bile zadnja dva dni potopljene blizu Valencije: Thorpenes, Sunion, Gloxinia. O zadnji še ni znano, kje se je potopila.

Maršal Graziani je dal svoje mnenje za odhod italijanskih prostovoljcev. Po njegovi presoji ima general Franco že dovolj močno armado.

Barcelonska vojna poročila trde, da so bili nacionalistični napadi povsod odbiti in je bilo sestreljenih več ital. letal.

Republikanci so uspešno razvili protinapade na Villareal in prodrli do reke Mijare, kjer se nadaljujejo hudi boji vseh vrst orožja.

Zaradi nevarnosti za Valencijo so republikanci mobilizirali vse za delo sposobne osebe, da utrjujejo mesto. Večina tovarn dela samo po nekaj ur na dan.

Turška vlada je izročila v Zenevi protest proti poslovanju plebisitne komisije v Aleksandriji. Enako noto je izročila Franciji, da jo obvesti o svojih zahtevah, ker komisiji baže zaradi pristranosti več ne zaupa.

Plebisitna komisija v Aleksandrijskem sandžaku je ustavila svoje delo takoj, ko so odpovedali turški delegati svoje sodelovanje. Francija bi bila pripravljena sprejeti v upravo mandatskega ozemlja enako število turških zastopnikov in vojaštva, če doseže število turških glasov potrebno višino.

Kitajski četniki podirajo tudi nasipe Jangceja, kar bi ogrozilo 70.000 mož japonskih motoriziranih čet pri Ankingu. Četniki imajo zasedeno večino gričev, da onemogočijo Japoncem beg pred poplavo.

Japonska armada napreduje vztrajno z brodomjem po Jangceju in hkrati napada z vsemi vrstami čet in ladij na jugu mesta Svatov (na obali blizu Hongkonga).

Japonci so pričeli nov napad na Južno Kitajsko in poskušajo zavzeti nekaj otokov blizu pristanišča Svatova, kjer so zadeli na močne kitajske baterije. Po hudem bombardiranju obale se je Japoncem posrečilo izkrcati in so jih pregnale šele kitajske motorizirane čete. Na otoku Namoju so se vneli hudi boji.

Vsak dan napadajo japonski bombniki Kanton, ki ima že mnoge dele uničene in gasilci komaj zmagujejo požare. Veliko je število ubitih in ranjenih oseb.

Ljubljanska borza

V predzadnjem tednu je znašal ves devizni promet (v tisočih din) 5609 din proti 4867, 9858, 6076 in 10.368 v prejšnjih tednih.

Povpraševanje za klirinške funte je ostalo do 22. t. m. stalno na 238. Nemški klirinški čeki so se trgovali po 14'50 dne 15. in 15'50 večeraj v Ljubljani in v Zagrebu. Za konec julija so veljali v Zagrebu 15'20. Vojna škoda je padla v tem času v Zagrebu od 479 na 474, v Beogradu od 481 na 470. Padle so tudi begluške obveznice, 8%eni Blair je bil večeraj v Beogradu po 97, delnice Trboveljske 185.

V Ljubljani pa so notirali: Trboveljska 190—200, Narodna banka 7200—7300; posojila pa: inv. 97'5—98'5, vojna škoda 474—479, begluške obveznice 89—91, dalmatinske 89'5—90'5, 7%eni Blair 93 do 94, 8%eni 96'5—97'5, pos. DHB 99—100.

Devize

22. t. m. so notirale na ljubljanski borzi devize: Amsterdam 2403'66 do 2418'26 (— 5 poenov), Berlin 1748'03—1761'91 (plus 0'5), Bruselj 735'95—741'91 (—0'99), Curih 996'45—1003'52 nespremenjeno, London 214'55 do 216'61 (— 0'86), New York 4306—4342'32 nespremenjeno, Pariz 120'48 do 121'92 (— 0'14), Praga 151'14 do 152'24 (— 0'1), Trst 226'69 do 229'78 (— 1'15).

Na novosadski borzi so ostale cene žita nespremenjene in je ob krepki tendenci veljala baška pšenica 252'50—255, sremška enako, banatska 247'55—253, baška potiška 255—257'50. Baška koruza 116—118, banatska 112—114. Baški in slavonski oves po 180—185, baški in sremški ječmen 180—182'50. Moka: baška Og in Ogg 355—365, št. 2 335—345, št. 5 315—325.

Denarstvo

Avstrijskega šilinga kmalu ne bo več v prometu, ker je državna banka vzela iz prometa že več ko eno milijardo šilingov in računajo, da jih kroži le še 18 milijonov ali poldrug odstotek. Vsi ilegalno uvoženi zneski se morajo izročiti Golddiskontbanki.

Predsednik Roosevelt je naročil načrt za poravnavo vojnih dogov, pri čemer bi se odpustile dolžnicam vse obresti. Pozvane pa bodo, da dolgove plačajo. Anglija bi tako plačala samo 800 milijonov funtov (190 milijard din).

Zunanja trgovina

Znižana tarifa za prevoz neolusčenega riža od italijanske meje bo dovoljena od 28. junija dalje, toda samo za pošiljke nad 15 ton in samo za luščilnice.

Naši izvozniki blaga v bivšo Avstrijo se niso prejeli od 1. junija dalje nobenih plačil; ker Narodna banka dolgo ni prejela iz Nemčije vplačilnih obvestil, ne more izdati klirinških čekov. Pred vključitvijo tega prometa so se računski poravnali redno v dveh dneh.

Avstrijski kontingenti za uvoz živine od 2. junija do 2. julija so: Jugoslavija 100 goved, 404 mesnatih prašičev, 2000 debelih, 230 q svinjine, 67 q mangalskega mesa ter 384 telet; Romunija 30 goved, 404 in 855 prašičev; Madžarska 170 goved, 1850 debelih prašičev itd.

Stiriletni načrt tudi za avstrijsko gospodarstvo. Te dni je bil izdan odlok o tem, da se tudi avstrijsko gospodarstvo vključi v odsek za prehrano, ki je, kot je znano, sestavljen iz treh odsekov: odseka za politično kontrolo, odseka za ureditev proizvodnje, porabe in trga in naposled na odsek za tehnično pospeševanje poljedelstva, ki ima funkcijo naših kmetijskih zbornic. Vsa Avstrija bo razdeljena na tri državna kmetijska območja in sicer: donavsko, alpsko in južno (štajerska, Koroska). Deželna območja bodo razdeljena na 71 okrajnih območij. Vzporedno s to razdelitvijo bo hitreje napredovalo snovanje tržnih zvez za posamezne predmete kot so žito, jajca, mleko, zelenjava, vino, sladkor itd. Te zveze ne bodo obsegale samo izdelovalce, temveč tudi trgovce in predelovalce izdelkov. Tako bodo imeli avstrijski kmetje priložnost, da se spoznajo s sistemom čvrstih cen, urejenega trga in potrebnega pošiljanja žita. Največje spremembe se bodo občutile zlasti v mlekarstvu, ki predstavlja eno od najvažnejših panog avstrijskega kmetijstva, to pa je v Nemčiji že na takšni stopnji, da se kmet ne more več pojaviti samostojen na trgu, temveč samo s pomočjo mlekarjev, katerim je prodal mleko po določeni ceni, na katero sam nima zjaj nobenega vpliva.

Polska je v petih mesecih izvozila blaga za 469 (lani 491), uvozila za 522 (486) milijonov zlotov in je za 53 milijonov pasivna. V maju je znesel uvoz 112 (94), izvoz 96 (91) milijonov.

Romunija dovolila zvoz koruze tudi v klirinške države. Romunsko gospodarsko ministrstvo je dovolilo izvoz 2500 vagonov koruze v klirinške dežele.

Uspešno delo suezske komisije. Po bilanci Družbe za izkoriščanje Suezskega prekopa za l. 1937. so znašali dohodki družbe 1448 milijonov frankov več kot v l. 1936. Promet v prekopu je bil največji, kar ga je bilo doslej zabeleženega, 6.635 parnikov s skupno 36.491.000 bruto tonnaže, torej precej več kot v rekordnem l. 1929. (33.466.000 bruto ton). Zaradi vse večjega prometa med Italijo in Abesinijo prihaja italijanska zastava na drugo mesto s 16'1% od skupnega prometa takoj za Anglijo, na katero odpade 47'3% skupnega prometa.

Prepoved izvoza pirita iz nacionalne Španije v Holandijo. Vlada generala Franca je prepovedala izvoz pirita v Holandijo. Prepoved utemeljuje s povsem političnimi razlogi. L. 1937. je Holandija uvozila 361.727 ton pirita, a od te količine iz Španije 209.000 ton. Ker zdaj ne bo več nabavljala pirita v Španiji, bo Holandija prisiljena, da se obrne na druge države. Zato je njena industrija žveplene kisline sklenila več kupelj na Norveškem, v Italiji in Grčiji.

**Zahteve naših vinogradnikov
Vinarski kongres v Gornji Radgoni**

Vinarsko društvo za dravsko banovino s sedežem v Mariboru je imelo občni zbor v soboto zvečer v dvorani posojilnice v Gornji Radgoni. Predsedoval je veleposestnik Ivan Šerbinek iz Svečine, ki je lani postal predsednik po dolgoletnem predsedniku Lovru Petovarju. Zborovanje je v glavnem razpravljalo o raznih stanovskih zadevah in so bila med drugim tudi spremenjena društvena pravila. Pri volitvah je bil zopet izvoljen za predsednika Ivan Šerbinek. Občni zbor je trajal dolgo v noč.

V nedeljo dopoldne je bila otvorjena vinska pokušnja, na kateri je 164 vinogradnikov razstavilo 64 vrst najboljšega vina letnikov 1933—37. Vsa vina so iz Gornje Radgone in okoliških vinskih goric. Razstavo je organizirala podružnica Vinarskega društva v Gornji Radgoni.

Ob 11. se je v dvorani posojilnice začel letošnji vinarski kongres, ki so se ga udeležili razen delegatov vinarskega društva tudi odlični gostje, med njimi ravnatelj vinarske in sadjarske šole v Mariboru Priol, ravnatelj kmetijske šole na Grmu inž. Absec itd. Na kongresu je bilo več strokovnih referatov, ki so se vsi bavili s stanjem vinarstva in vinske trgovine v Jugoslaviji in zlasti v Sloveniji. Velik del kongresa je veljal naporom za obnovo naših vinskih goric. O »Organizaciji obnove vinogradov« sta poročala predsednik društva Šerbinek in profesor na kmetijski šoli na Grmu Flego. Kmetijski svetnik Kuret iz Ljubljane je govoril o »Našem trsnem izboru in obnovi vinogradov«, poslovodja Munda iz Ormoža o »Vinogradniku in vinski trgovini«, okrajni kmetijski referent Lipovec pa o »Zaščiti vin«, zlasti ljutomercana.

Vinarski kongres je na koncu sprejel obširno resolucijo, ki naštevava vse težave, s katerimi se imajo boriti slovenski vinogradniki in navaja glavne zahteve tega za naše narodno gospodarstvo tako važnega stanu.

Resolucija predvsem ugotavlja, da je treba v Sloveniji napeti vse sile za obnovo naših vinogradov. Da bi to dosegli, je potrebnih kakih 15 milijonov žlahtnih trt. Oblast mora izdatno podpreti to stremljenje, in to ne samo moralno, temveč tudi gmotno. Iz lastnih sredstev se bo le prav malemu številu vinogradnikov posrečilo obnoviti svoje gorice, ogromna večina potrebuje izdatne podpore. V ta namen predlaga resolucija, naj banska uprava ustanovi poseben fond, iz katerega naj se, prvenstveno v obliki trsnih cepljenk, dovoljujejo potrebnim vinogradnikom brezobrestna posojila za obnovo goric. Prejeta posojila naj bi se začela vračati šele čez sedem let, in sicer v obrokih, tako da bi bil ves dolg poravnán v petih letih. Prejeti zneski, v kolikor se posojila dovoljujejo v gotovini, se morajo porabiti izključno le za

razumov pošilja Madžarska Nemčiji 500 goved tedensko. Prvi del superkontingenta je bil poslan 19. junija. Tedenski kontingent znaša se nadalje 1400 glav.

Grozdje, namenjeno izvozu iz Madžarske bo nosilo državno znamko. Se ta mesec bo izšla uredba madžarskega ministrstva gospodarstva o državnih znakih na vseh pošiljtvah grozdja, namenjenih izvozu.

Svezovna poraba nafte se je lani povečala in je bilo njenih izdelkov potrošenih v USA (na 1000 oseb) 1185 ton (leta 1936. le 1000), v Angliji 252 (220), v Franciji 171 (155), v Holandski 165 (141). Vsa pridelava petroleja pa se je povečala od 247 na 280 milijonov ton, a v Romuniji je padla od 87 na 71 (18%).

Uspešno delo suezske komisije. Po bilanci Družbe za izkoriščanje Suezskega prekopa za l. 1937. so znašali dohodki družbe 1448 milijonov

frankov več kot v l. 1936. Promet v prekopu je bil največji, kar ga je bilo doslej zabeleženega, 6.635 parnikov s skupno 36.491.000 bruto tonnaže, torej precej več kot v rekordnem l. 1929. (33.466.000 bruto ton). Zaradi vse večjega prometa med Italijo in Abesinijo prihaja italijanska zastava na drugo mesto s 16'1% od skupnega prometa takoj za Anglijo, na katero odpade 47'3% skupnega prometa.

Prepoved izvoza pirita iz nacionalne Španije v Holandijo. Vlada generala Franca je prepovedala izvoz pirita v Holandijo. Prepoved utemeljuje s povsem političnimi razlogi. L. 1937. je Holandija uvozila 361.727 ton pirita, a od te količine iz Španije 209.000 ton. Ker zdaj ne bo več nabavljala pirita v Španiji, bo Holandija prisiljena, da se obrne na druge države. Zato je njena industrija žveplene kisline sklenila več kupelj na Norveškem, v Italiji in Grčiji.

selij do površine 10.000 m² po 1 dinar od 1 dolžinskega metra fronte nepremičnin letno, za površino nad maksimalnim zneskom se plača še polovica te davščine. Ostali lastniki nepremičnin iz teh obmejnih na razdalje 250 metrov, računajoč od meje cestnega zemljišča, plačajo polovico, na razdalji do 500 m pa četrtino te dajatve.

Drž. in ban. posestva, pašniki, neplodna zemljišča so prosta te davščine.

K dohodkom državnega sklada spada še tudi en odstotek od prodajne vrednosti nepremičnin, ki se nahajajo vzdolž državne ceste s sodobnim cestiščem v krajih nad 5000 prebivalcev do 1000 m² površine, v ostalih naseljih do 5000 kvadratnih metrov površine in izven naselij do 10.000 m² površine, za površino nad to maksimalno se plača še polovica te davščine.

Ob prodaji ostalih nepremičnin iz teh mejnih na razdalji 250 m, računajoč od meje cestnega zemljišča se plača polovica, na razdalji do 500 m četrtina dajatve.

Dohodki od cestnine na državnih cestah.

Dohodki od najemnin, plačanih od podjetij za porabo drž. gradbenih strojev za ceste.

Dohodek od zavrženega gradbenega inventarja in materiala.

Dohodek od taks za prodajo licitacijskih elaboratov za izdelavo drž. cest in objektov ob njih, ki se plačajo v gotovini.

Dohodki od pogodbenih taks za gradbo in popravilo drž. cest in objektov na njih, ki se morajo plačati v gotovini.

Dohodek od pogodbenih kazni podjetij po splošnih pogojih za državne ceste in objekte na njih.

Obresti od glavnice tega sklada.

Banovinski skladi

obsegajo:

Ves prispevek za prekomerno izkoriščanje banovinskih cest, 50 odstotkov odkupnine osebnega dela na prejemke drž. aktivnih in upokojenih uradnikov ter uslužbencev v državi kot tudi državnih uradnikov in uslužbencev v inozemstvu, 25 odstotkov odkupnine osebnega dela na banovinskih cestah po zakonu o nedržavnih cestah in njegovih dopolnitvah; denarne kazni uredbe o zaščiti javnih cest itd.; takse na šoferske legitimacije in za izdajanje koncesij avtobusnim podjetjem, takse za zavarovalne premije motornih vozil. Dohodek, ki ga plačajo lastniki nepremičnin vzdolž ban. cest s sodobnim cestiščem, računajoč v mestih nad 5 tisoč prebivalcev do površine 5000 kvadratnih metrov po 0'50, izven naselij do površine 10.000 kvadratnih metrov 0'30 od enega dolžinskega metra fronte nepremičnine letno, za površino nad to maksimalno višino se plača še polovica te davščine. Ostali lastniki nepremičnin na razdalji do 250 m plačajo četrtino te dajatve na višino zemljarije — osnovnega davka in na plodna zemljišča. Iz dohodkov državnega sklada se da lahko največ 10 odstotkov za banovinske ceste. Te vsote dodeli minister banovinskim skladom.

S to uredbo se uvaja tudi davek na premije za zavarovanje motornih prevoznih sredstev. Ta davek znaša 10 odstotkov bruto premije za to zavarovanje in ga plačujejo zavarovalnice. Zavarovalnice plačujejo najkasneje dva meseca po koncu koledarskega leta. Za prekršitve tega so občutne kazni. Dalje je zanimivo, da se vnašajo dohodki iz sedanjega državnega sklada za javna dela šele tedaj, ko bodo izpolnjene razne obveznosti tega sklada. Tu gre zlasti za izdatke iz posojila 55 milijonov din in še za 4 posojila: 57, 70, 16 in 58 milj. din, dalje za izdatke za obrestno in amortizacijsko službo milijardnega posojila iz l. 1935., v koliko gre za dosedaj izplačane obveznice. Uredba velja po 1. juliju 1938, od časa objave v »Službenih novinah«.

obnovo goric. V ta fond naj bi banska uprava, država in občine prvih šest let vplačale po 3 milijone dinarjev. Kasneje se dotacije lahko nekoliko zmanjšajo, ker bodo medtem vinogradniki že začeli vračati prejeta posojila. Ko bodo od prvotne vsote povrnjeni vsi obroki, se dotacija fonda lahko ustavi. Banska uprava mora obstoječe trsnice razširiti in ustanoviti nove v primernih legah.

Vinarsko društvo stoji slejkoprej na stališču, da trošarine na vino niso času primerne in da jih je treba ukiniti. Ker pa je iz fiskalnih razlogov za zdaj to nemogoče, zato vse trošarine na vino skupaj ne smejo znašati več kot kvečjemu 1 dinar na liter. Pomisliti je treba, da sedanja višina trošarine ne ustreza cenam vina, ker je bila odmerjena v času, ko so bile cene vinu najmanj za 100 % višje od današnjih. Na vsak način je treba v novem pravilniku o pobiranju trošarin na vino dovoliti producentom izvestne olajšave, ker so nekatere določbe pretrde.

Država, banovina, in kolikor mogoče tudi občine, naj napno vse sile, da se v prizadetih vinskih krajih ustanove združne vinske

kleti. Le na ta način bo mogoče producentu s pridom vnovčiti pridelek, vino primerno vskladiščiti in ga tudi zahtevam primerno tipizirati.

Velike važnosti je, da banovina namesti v vinskih okolišjih sposobne vinske inštruktorje, v prvi vrsti v Mariboru, Ljutomeru, Šmarju pri Jelšah, Krškem in Novem mestu. Naloga teh inštruktorjev bi bila gledati zlasti na to, da se obnova vinogradov pravilno izvrši. Paziti bi morali tudi na to, da se iztrebijo čimprej samorodnice, ker šmarnica še mnogo kazni pridelek naših vinogradnikov.

Poklicani činitelji morajo napeti vse sile, da se našim vinogradnikom omogoči uspešna prodaja pridelka. V prvi vrsti je treba pri sklepanju trgovinskih pogodb z inozemstvom gledati na to, da sopogodbenik kupi v Jugoslaviji in zlasti v Sloveniji kolikor mogoče mnogo vina. Naše vino je prvovrstno in se lahko meri tudi z najboljšim pridelkom inozemstva. Važno pri tem pa je, da se k trgovinskim pogajanjem pritegne tudi zastopnik vinskih organizacij iz Slovenije.

A. B.

Cestni fond

Za zboljšanje naših cest

Na podlagi § 53 finančnega zakona za 1938./39. leto je ministrski svet na predlog gradbenega ministra podpisal uredbo o državnih in banovinskih cestnih skladih.

Za izpopolnitev in izboljšanje cestnega omrežja se osnujejo pri Drž. hipotekarni banki, kot je navedeno v uredbi, državni cestni sklad za državne ceste in banovinski cestni skladi za banovinske ceste na ozemlju posameznih banovin. Iz sredstev teh skladov se bodo vzdrževale državne in banovinske ceste, a s posebnim pravilnikom bo minister za gradbe predpisal, kakšna dela se bodo pričela iz sredstev teh skladov, ki bodo tako služili za napravo sodobnih cestišč, za gradbo novih in dovršitev neizdelanih cest in mostov. Vendar redno vzdrževanje cest ne gre v breme tega sklada razen za vzdrževanje cestišča. V ta namen se pa določijo iz drž. sklada 3% v nov sklad: Sklad za vzdrževanje novih cestišč.

Skladi so samostojne pravne osebe in proste taks in davščin. To velja tudi za najemanje posojil, katera more najemati gradbeni minister na osnovi cestnega sklada v tu- in inozemstvu.

Državni sklad

Cestni skladi dobivajo sredstva iz rednih dohodkov, od posojil in od dotacij. Dohodki drž. cestnega sklada znašajo dve tretjini vseh letnih dohodkov državnega sklada za javna dela, določenih v čl. 10 uredbe o izvajanju javnih del od

22. novembra 1934. l., s spremembami in dopolnitvami od 6. oktobra 1937. l., razen dohodkov od dotacij finančnega ministrstva.

Dohodki cestnega sklada so še: Letne davščine od potniških avtomobilov 200 din, motocikli 50 din, motocikli s prikolico 75 din, kolesa 10 din, fijakerji in vozovi brez peres razen onih za potrebe kmečkega gospodarstva 40 din in dvokolesa za tovrni promet 20 din.

Dajatve inozemskih avtobusov po višini prevoženih kilometrov in oseb po posebnem predpisu gradbenega ministra.

Prispevki za prekomerno izkoriščanje državnih cest, ki se pobirajo po uredbi o izrednem izkoriščanju cest.

Dohodki po čl. 101 tarifne postavke zakona o taksah v točki 1 pod 3 in po točki 2 pod b) za prevoz prtljage in od vrednosti voznine pri motornih vozilih.

Potniške takse za železniške prevoze blaga v vagonih tovornih.

Dohodki od prodanega materiala, sadja, sena, reklame itd. na drž. cestnem zemljišču.

Dohodek, ki ga plačajo lastniki nepremičnin ob državnih cestah s sodobnim cestiščem, t. j. iz lesenih ali kamenitnih kok, s cementnim ali bitumenskim spojinim materialom, za povečano vrednost nepremičnine, računajoč v krajih do 5000 prebivalcev do površine 1000 m² po 5, v ostalih naseljih do površine 5000 kvadratnih metrov po 2, izven na-

Dobave - licitacije

Stab rukovodca radova v Ljubljani sprejema ponudbe za izdelavo in dobavo raznega pisarniškega inventarja (mize, omare, stoli idr.).

Vojno-tehnični zavod v Hanjuri pri Skoplju sprejema do dne 30. junija ponudbe za dobavo akumulatorjev in gume; do dne 14. julija vijakov, žebeljev, žag, metel, morske trave i. dr.; do dne 20. julija nafte, mavca, karbida, firneža, raznih barv.

Direkcija pomorskega saobračaja v Splitu sprejema do dne 30. junija ponudbe za dobavo raznih barv, lanenega olja in čopičev; do dne 22. julija nafte in do dne 25. julija petroleja in zmesi bencin alkohola.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do dne 29. junija ponudbe za dobavo gumenih spiralnih cevi in ročnih brizgalk.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do dne 29. junija ponudbe za dobavo hrastovega jamskega lesa, žice, pocinkane jeklene vrvi, kožnih jermen, mila, voska, sode, sidola; do dne 6. julija kvincenega kabla in stekel za jamske bencinske svetilke.

Direkcija drž. rudnika v Ugljeviku sprejema do dne 6. julija ponudbe za dobavo avto-bencina in petroleja.

Komanda pomorskega arsenala v Titvu sprejema do dne 6. julija ponudbe za dobavo čevljarjskih potrebščin, sukanca, medenih rinič za vojaške čevlje, samotne opeke, kislin, salmijaka, lužilnega kameinja, pločevine, zakovic, gumenih čevljev, kokosovih otiračev; do dne 7. julija usnja, masti za parkete, naglavnih telef. garnitur, metel, kožnih jermen, požarnih cevi; do dne 9. julija železnih peč, štedilnikov, raznih mornarskih gumbov, topilnega koks in vodika; do dne 11. julija železa, bakrenih plošč, železne žice, papirja za poliranje, smirkovega papirja, ebonita, papirnate lepenke, lužilnega kameinja, naftalina, kalcium-karbida, raznih žebeljev, vijakov i. dr.

Stab mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu sprejema do dne 25. julija ponudbe za dobavo železne pločevine; do dne 1. avgusta vrvarskih izdelkov in pocinkane vrvi.

Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje drugo pismeno licitacijo za dobavo petih blagajn št. 2. Licitacija bo dne 2. julija t. l. ob 11. uri v pisarni ekonomskega odseka, Sv. Jakoba trg št. 2.

Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje prvo pismeno licitacijo za dobavo 685.180 pol raznega papirja. Licitacija bo dne 21. julija t. l. ob 11. uri v pisarni ekonomskega odseka, Sv. Jakoba trg št. 2.

Dne 27. junija se vrši v intendanturi Komande žandarmerije v Beogradu licitacija za nabavo 30 tisoč metrov težjega in 15.000 m lažjega sukna.

Dne 8. julija se vrši pri direkciji pomorskega saobračaja v Splitu licitacija za dobavo mazila za stroje.

Dne 4. julija se vrši v intendanturi štaba V. armijske oblasti v Nišu licitacija za oddajo pod zakup vojno-državne pšenice v mehljavo in dne 6. julija v intendanturi IV. armijske oblasti v Zagrebu.

Dne 4. julija se vrši pri upravi jetnišnice okrog sodišča v Ljubljani licitacija za dobavo večje množine koruzne in pšenične moke.

Dne 8. julija se vrši pri ekonom. odd. gen. direkcije drž. železnic v Beogradu licitacija za dobavo aparatov za merjenje temperature; dne 9. julija profilnih medenastih palic za okna; dne 11. julija raznih delov in aparatov za motorne vozove; dne 13. julija elektr. instal. materiala; dne 14. julija jermen in pasov za okna, generatorjev, regulatorjev in razvodnih plošč; dne 15. julija instalacijskega materiala za električno razsvetljavo lokomotiv.

Pobotniška taksa

po 1. pripombi tar. post. 33. taks. zakona

Z okrožnico z dne 22. IX. 1937, št. 16.738, je Zbornica za TOI obvestila, da je finančna direkcija dne 16. IX. 1937 pod št. 12.673/3-V izdala vsem davčnim upravam navodila, da so po pojasnilu ministrstva za finance (odd. davkov) št. 49.483 od 19. VII. 1937 zavezani taksi po 1. pripombi tarifne postavke 33, tudi oni uslužbenici, n. pr. trgovski pomočniki, ki prejema svojo plačo mesečno, oziroma polmesečno, dasi nimajo potrebne kvalifikacije, t. j. ne opravljajo del, ki podlegajo pokojninskemu zavarovanju.

Zbornica je na ministrstvo financ (davčni oddelek) naslovila spomenico, v kateri je prosila za pojasnila, ali se velja razpis ministrstva financ št. 13.361 ex 1935, preko katerega je ministrstvo šlo v dvojnem oziru z navedenim pojasnilom. Odredilo je, da se taksi-rajo prejemki, ki se izplačujejo polmesečno, dasi je po navedenem razpisu iz l. 1935, kriterij za takšno dolžnost le mesečno izplačilo. Pa tudi s tem, da je odredilo, da jo plačajo osebe ne glede na to, ali imajo potrebno kvalifikacijo ali ne, je šlo preko razpisa.

Na to spomenico nas je dravska finančna direkcija očividno po navodilu ministrstva financ z razpisom z dne 8. maja 1938, št. 13.868/3-V, obvestila, »da je razpis tega ministrstva št. 13.361-III od 18. II. 1935 še v veljavi in da ni nadomeščen z odločbo št. 49.483 od 23. VI. 1937.«

Potemtakem je dolžnost za plačilo takse po 1. pripombi k tar. post. 33. taksne tarife tolmačiti edino po razpisu št. 13.361-III od 18. II. 1935.

Ta razpis se glasi:

»Takso iz tar. post. 33. taksne tarife za pobotnico službenih prejemkov privatnih uslužbencev in uradnikov morajo plačati navedene osebe, če prejemajo plače po podpisnem ali nepodpisnem spisku, po nalogu, izdanem blagajni za izplačilo, v kuverti, ki se podpisuje ali ne podpisuje in se zadržuje v spisih do prihodnjega izplačila ali če se knjižijo na tekoči račun dotičnega uradnika.«

Pod pojem privatnega uslužbenca — za uporabo tar. postavke 33. — ne spadajo samo uradniki (poslednja beseda v dagem odstavku pripombe 1.), temveč tudi oni uslužbenici (prve besede drugega odstavka pripombe 1.) pri privatnih zavodih in ustanovah, pri podjetjih in privatnih osebah, ki so se pogodili za mesečno plačo in opravljajo posle, za katere imajo potrebno kvalifikacijo.

Ostale zaposlene osebe, katerim se njihovi prejemki realizirajo dnevno, tedensko ali petnajstodnevno, so zavezane plačilo takse iz tar. post. 33. samo tedaj, če potrjuje svoje prejemke s svojim podpisom.

S tem razpisom se preklicujeta razpisa od 1. II. 1928, št. 136.501/27, in od 17. V. 1934, št. 32.522.

Vse vrste manufakturnega blaga v veliki izbiri in nizkih cenah priporoča

Janko Češnik

Lingarjeva ulica št. 1

S tem razpisom je bil izrecno preklican razpis z dne 17. V. 1934, št. 32.522. V tem razpisu je ministrstvo odredilo, da morajo privatni uslužbenici to takso plačati, bodisi da se pri tem izdajajo potrdila in priznanice ali ne, bodisi da se plača knjiži na tekoči račun, kar pomeni, da je za pobiranje te takse potrebno izplačilo, do čim potrdilo o izplačilu ni potrebno. Po gorenjih določbah se pobira taksa iz tar. post. 33., če privatna oseba ali ustanova izplačilo plače svojih uslužbencev kjer koli v svojih knjigah zabeleži, tako da

obstoje o tem izplačilu pismeni podatki. Če sploh ni nobenega pismenega podatka o izplačilu teh plač, ne more biti osnove za pobiranje te takse. Za telesne delavce v službi privatnih oseb se mora ta taksa pobirati samo v primeru, če telesni delavci izdajo potrdila o prejemu svojih dnevnih in zaslužkov ali če podpisujejo mezdne sezname.

Potemtakem je razveljavljeno načelo, da je za pobiranje predmetne takse potrebno izplačilo, do čim pa potrdilo o izplačilu ni potrebno in da zadostuje za takšno dolžnost že pismeni podatek v poslovnih knjigah, da se je izplačilo izvršilo.

(Iz okrožnice št. 15 Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani z dne 23. maja 1938.)

Turška vlada je od francoske vlade ultimativno zahtevala, da prizna kot turško vse ozemlje, ki je med turškim in francoskim mandatnim ozemljem. Če Francija tega ne bi storila, bo turška vojska vkorakala v sporno ozemlje.

»Daily Telegraph« je objavil zanimiv članek nekega poslanca, ki poziva Češkoslovaško, naj bi dala Nemcem avtonomijo, češ da se bo potem pokazalo, ali se Hitler s tem zadovoljuje ali pa so pravilne hujše trditve, namreč, da hoče Hitler zavladati nad vso Evropo.

Tržna poročila

Cena nove pšenice v Jugoslaviji še ni določena in je znanih le nekaj terminskih kupcij po 160—170 din q, medtem ko je julij v Liverpoolu po 105, Rotterdamu 115, blago pa 122 din. V koruzi tudi ni prometa, ker velja vagonsko blago 116—117, nekad v Banatu 113—114, a v Rotterdamu termin julij 91, blago pa 100 din.

Na Reko je v predzadnjem tednu (do 18. junija) dospelo 33 vagonov (601 glava) madžarske živine in se je prodala večina 501 v Italijo, 100 v prosto ozemlje. Cene so bile: Izredni voli 3'85—4, I. vrste 3'70—3'85, krave I. 3'05—3'30, mlada živina 3'70—3'85. Dagon je narastel za 300 glav, zaradi manjšega iskanja pa so cene še bolj padle.

Dovoz jugosl. prašičev v Prago je bil v ponedeljek neznaten in so se prodajali po 6'20—6'70 Kč za kg, za 5 stotink nižje. Madžarsko blago je bilo po 6'60—6'95, domače po 5'40—6'60.

Radio Ljubljana

Sobota 25. junija: 12.00: Plošča za ploščo — pisana zmes — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 14.00: Napovedi — 18.00: Za delopust (igra Radijski orkester) — 18.40: O jubilejni razstavi Prosvetne zveze — reportaža z razstave (dr. Ivo Pirc) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: O živalski higieni pri nas (Drag. Arandjelović) 19.50: Pregled sporeda — 20.00: O zunanjih politiki (dr. Alojzij Kuhar) — 20.30: Pisani glasbeni večer. Sodelujejo: Akademski pevski kvintet, g. Emil Mezgollits (citre) in Radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Plošče — Konec ob 23. uri.

Nedelja 26. junija: 8.00: Vesel nedeljski pozdrav (plošče) — 8.15: Kvartet mandolin (A. Samarin) — 9.00: Napovedi, poročila — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve — 10.15: Verski govor (msgr. Viktor Steska) — 10.30: Slovanski plesi (plošče) — 11.00: Prenos otvoritve jubilejne razstave Prosvetne zveze — 11.30: Otroška ura (Tetka Marička) — 12.00: Narodne ob spremljevanju Kmečkoga tria — 13.00: Napovedi — 13.20: Za kratak čas (igra Radijski orkester) — 16.00: Sprejem gostov iz Češkoslovaške (prenos s kolodvora) 16.30: Češka lahka glasba (plošče) — 17.00: O vzreji mlade žvne (Janez Zobec) — 17.30: Slovenske narodne s spremljevanjem harmonike — vmes Radijski orkester — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Naša trgovska mornarica in naša pomorska politika (Viktor Cerić) — 19.50: Smetana: Libuša, uvertura (plošče) — 20.00: Vesel domač večer. Sodelujejo: Fantje na vasi — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Plošče.

Ponedeljek 27. junija: 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Šramel kvartet »Stirje fantje« — 14.00: Napovedi — 18.00: Pester spored Radijskega orkestra — 18.40: Ljubljanski št. Jakob od Valvazorja do Plečnika — II. d. (dr. Jože Rus) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Velikokikindska okolica (dr. D. Nikolić) — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Koncert. Sodeluje: pevski zbor Glasbene Matice (Mirko Polič), ojačeni Radijski orkester (D. M. Šijanec) in prof. K. Rupel (kot solist) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Hamburg — Živalska dlaka zlasti kozja (iz Srbije).

Dunaj — Polizdelani deli za koleka (iz lesa).

Lyon — Ponuja se zastopnik za zdravilne rastline, kemijske izdelke, železarstvo itd.

Casablanca — Papirnate vreče za cement (500.000 kosov) in sicer lepljene 50 × 57 × 9½; sivane 50 × 79, kvaliteta kraft.

Amsterdam — Alpska trava.

London — Pšenična moka za živino, koruzna moka in melasa.

Curich — Tekstilni izdelki, sedefi gumbi, hišne potrebščine.

Genova — Oljčno olje in vino.

Budapešta — Mleti rožiči.

Bukarešta — Oniks.

London — Steklene čaše in stekleničke za pilule.

Dunaj — Koruzna in ržena moka za izvoz v Italijo.

Glasgow — Zastopniška tvrdka

išče zvezo z našimi izvozniki koncentriranega grozdnega soka.

Havana — Zastopniška tvrdka išče zvezo z našimi izvozniki poljedelskih izdelkov.

Essen — Tvrdka želi izvažati desertna vina.

Budapešta — Magnezit.

Budapešta — Oniks.

Izvozniki, ki se zanimajo za eno od navedenih ponudb ali povpraševanj, naj se obrnejo na Zavod za pospeševanje zunanje trgovine Beograd, Ratnički dom, ter naj pri tem navedejo: 1. številko, pod katero je blago navedeno, 2. točno označbo vrste blaga, 3. način embalaže z ozirom na tržne uzance, 4. količino razpoložljivega blaga, 5. ceno, franko naša meja ali cif pristanišče države, kamor naj pride blago, 6. plačilne pogoje in 7. rok dobave. Za boniteto tujih tvrdk Zavod ne jamči.

Doma in po svetu

Mednarodni mladinski tabor bo v Ljubljani od 26. do 29. junija. Obeta se obilna udeležba. Občinstvo si v velikih skupinah ogleduje dragocene nagrade, namenjene zmagovalcem.

Nemški poslanik V. von Herren je v Beogradu izročil odlikovanja Velikega križa nemškega orla ministruma Letlic in Vrbaniću, križ za zasluge z zvezdo pa županu Iliću in guvernerju Nar. banke dr. Radosavljeviću, senatorju dr. Ulmanskemu in dr. V. Bajkiću.

V odboru za prvo državno obrtno razstavo v Beogradu je predsedništvo prevzel sam predsednik zbornice Milan Stojanović.

40 bolgarskih rudarskih inženirjev in njihovih žena dospe te dni v Slovenijo z namenom, da si ogledajo naše rudnike, posebno Trbovlje. Sprejem je organizirala TPD.

Industrijske organizacije so prejele glede takse za prevoz drv in ostalih lesnih izdelkov, ki jo po-

birajo nekatere fin. direkcije, pojasnilo, da se takšna taksa po tar. post. 101. ne sme pobirati.

Poslovne knjige, reklamne letake in lepake, ovojni papir in vrečice, vizitke, šolske zvezke in razne bloke, pisarniške potrebščine, kakor tudi knjižice za nakupovanje blaga dobite v najboljši izvedbi in po ugodnih cenah v Učiteljski tiskarni v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru.

Letalski minister Kingsley je organiziral na moderne načine pridobivanje pilotskega naraščaja. Izmed splošnih rekrutov bodo izbrali 2000 najbolj zmožnih za letalce.

Mednarodna gospodarska razstava v New Yorku je povabila na obisk francoskega predsednika Lébrouna in gospo, ki sta povabila takoj sprejela.

V londonski palači S. James zboruje XVI. mednarodna konferenca Rdečega križa, ki jo je otvoril vojvoda Gloucestrski.

Naša in madžarska železniška delegacija sta se šli v Splitu, da uredita blagovno prometno tarifo, ki naj se uveljavi že v letošnjem avgustu.

Trgovci!

PREŠITE ODEJE

nabavite najceneje pri industriji odej

F. Dobovičnik • Celje

Drž. rudnik Velenje

je z ureditvijo sušilnice za premog znatno izboljšal kvaliteto in nudi dobro gorivo za domačo rabo

po nizkih cenah:

metrski stot

lignita po din 12-
kosovca po din 10-
orehovca po din 9-

plus 1% prispevek za Osrednji in rez. sklad Bratovske skladnice.

Odvzem v vagonskih pošiljkah ali na drobno z vozovi.

Kupujte domače blago!

Pišite po prospekte!

SOFRA KARTOTEKE

predstavljajo višek preglednosti, praktičnosti in vam prihranijo mnogo dela, truda, časa in denarja

Zastopniki se sprejemajo

SOFRA

MARIBOR, GREGORČIČEVA 24

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda-konte, štrace, journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

EFKO

SVILENE SRAJCE ZA GOSPODE • DAMSKO PERILO IN SVILENE BLUZE • KOPALNE IN OBALNE OBLEKE

F•KOS LJUBLJANA ŽIDOVSKA UL. 5